

Motion till riksdagen 2024/25:285

av **Dan Hovskär och Hans Eklind (båda KD)**

Översyn av lagen om valfrihetssystem

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om valfrihetssystem (LOV) och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kristdemokraterna värnar lagen om valfrihetssystem, LOV, som infördes under allians-tiden. Lagen gäller för kommuner och regioner när de inrättar valfrihetssystem för hälsovård- och socialtjänster. Det är frivilligt för kommuner att införa valfrihetssystem, men obligatoriskt för regionerna inom primärvården.

I kommuner som infört LOV innebär lagstiftningen att omsorgstagaren är den som ska välja vem som ska ge omsorg samtidigt som kommunen är ytterst ansvarig för omsorgen. Idag kan LOV tillämpas på bland annat omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning samt på hemsjukvård.

Rätten att få välja var man vill bo när man inte längre kan bo kvar hemma är oerhört viktig för att den enskilde ska få behålla så mycket som möjligt av sitt självbestämmande. Samtidigt innebär LOV:en inom särskilda boenden att vem som helst som godkänns av Ivo, Inspektionen för vård och omsorg, har rätt att etablera sig i en kommun oavsett hur behoven av boendeplatser ser ut. Det finns en rad utmaningar med detta system. Ett av dessa problem är risk för överetablering av boendeplatser vilket kan leda till stora kostnader för tomhyror liksom att äldre måste byta hem då ett boende tvingas läggas ned. Detta ska samtidigt vägas mot möjligheten att välja boende samt att LOV möjliggör för privata aktörer att erbjuda boendeformer som kanske i dagsläget saknas i kommunen. Att helt stänga dörren för nyetablering på en redan mättad marknad riskerar att skapa sämre kvalitet och brist på förnyelse, samtidigt riskerar en överetablering att skapa andra problem. Att se över LOV-lagstiftningen kan vara klokt efter så många år, men grundinställningen måste givetvis vara att värna valfriheten för den enskilde.

Kristdemokraterna vill förenkla för idéburna företag och organisationer att verka i välfärden. Att hitta en modell som främjar kvalitet, gör det möjligt för fler aktörer att kunna vara med och utveckla omsorgen, erbjuda en mångfald av inriktningar och som kan möta olika önskemål utan att det innebär ett ekonomiskt högriskspel som försvårar för mindre och idéburna aktörer eller leder till orimliga oförutsägbara kostnader för kommunen vore därför önskvärt. Att verka för att se över nu gällande lagstiftning vore ett bra första steg för att få en för framtiden hållbar och ändamålsenlig modell för valfrihetssystem/upphandling av kommunala välfärdstjänster.

Dan Hovskär (KD)

Hans Eklind (KD)